

Svagheden ved den foreliggende publikation er, at man tilsyneladende ikke helt har gjort sig klart, hvilken læserkreds, man ønsker at nå – en uklarhed, der også har sat sit præg på enkelte af artiklerne. På den ene side har redaktionen tilstræbt at gøre den populær (der er et betydeligt billedmateriale og landkort, der er stort set ingen fodnoter), på den anden side kan formatet – en blanding af analytiske artikler og dokumentation – minde om Dansk Udenrigspolitisk Årbog, som vel i første række når de grupper, der i forvejen interesserer sig for den behandlede problematik. At en væsentlig del af Årbogen, og navnlig dokumentationsdelen, går på Røde Kors' virksomhed giver endvidere bogen et lidt usammenhængende præg.

Erik Boel

Lawrence L. Whetten (Ed.), *The Present State of Communist Internationalism*, Lexington: Lexington Books, 1983, 253 s.

Bogen består af fire dele, der behandler den "nye internationalismes" historiske forudsætninger, forskelle mellem de ikke-regerende kommunistiske partier inden for internationalismen, regerende kommunistpartiers påvirkning af internationalismen samt fremtidsperspektiver. Hovedvægten er lagt på del 2 og 3.

Bogen er resultat af en ret bredt sammensat workshop, og det præger den på flere måder. Der er stor forskel på bidragenes længde, uden at det altid virker velbegrunderet. Hovedparten af artiklerne er analytiske, men to om PCI og PCE er skrevet af fremtrædende partifolk (Napolitano og Azcárate), hvorfor de mere får karakter af ideologifremlæggelser. Endelig afspejler det en workshops ofte lidt tilfældige resultater, at "det tjekkoslovakiske forår" i 1968 ikke er behandlet. Vel var spørgsmålet om internationalisme ikke det væsentligste i dette partikommunistiske opbrud, men manglen er under alle omstændigheder uforståelig, også fordi denne bog indeholder elementer til en argumentation for det "tjekkoslovakiske forårs" meget gennemgribende følger for den kommunistiske internationalisme (Azcárate, p. 101).

I de konkrete analyser viser det sig, at internationalismen forstås ret bredt. I de artikler, hvor begrebet forstås overvejende ideologisk, lægges der blandt andet vægt på dets relation til begreber som partiets rolle og demokratiopfattelsen. I de øvrige artikler – og det er hovedparten – forstås begrebet både ideologisk og realpolitisk, primært i betydningen "udenrigspolitik". På den måde giver artiklerne et vist indtryk såvel af den teoretisk-ideologiske udvikling i de vigtigste kommunistiske partier som af partiernes forsøg på at placere sig i den traditionelle udenrigspolitik og skabe forbundsfæller her. Denne politiske bestræbelse omfatter også de ikke-regerende kommunistpartier.

Dette sidste tema behandles især i bogens fjerde del, der formulerer det som overgangen "fra eurokommunisme til ny internationalisme". Her behandles de seneste 2-3 års udvikling i Vesteuropa med hensyn til forholdet mellem kommunister og socialister, deres forhold til fredsbevægelsen, betydningen af den polske

Svagheden ved den foreliggende publikation er, at man tilsyneladende ikke helt har gjort sig klart, hvilken læserkreds, man ønsker at nå – en uklarhed, der også har sat sit præg på enkelte af artiklerne. På den ene side har redaktionen tilstræbt at gøre den populær (der er et betydeligt billedmateriale og landkort, der er stort set ingen fodnoter), på den anden side kan formatet – en blanding af analytiske artikler og dokumentation – minde om Dansk Udenrigspolitisk Årbog, som vel i første række når de grupper, der i forvejen interesserer sig for den behandlede problematik. At en væsentlig del af Årbogen, og navnlig dokumentationsdelen, går på Røde Kors' virksomhed giver endvidere bogen et lidt usammenhængende præg.

Erik Boel

Lawrence L. Whetten (Ed.), *The Present State of Communist Internationalism*, Lexington: Lexington Books, 1983, 253 s.

Bogen består af fire dele, der behandler den "nye internationalismes" historiske forudsætninger, forskelle mellem de ikke-regerende kommunistiske partier inden for internationalismen, regerende kommunistpartiers påvirkning af internationalismen samt fremtidsperspektiver. Hovedvægten er lagt på del 2 og 3.

Bogen er resultat af en ret bredt sammensat workshop, og det præger den på flere måder. Der er stor forskel på bidragenes længde, uden at det altid virker velbegrunderet. Hovedparten af artiklerne er analytiske, men to om PCI og PCE er skrevet af fremtrædende partifolk (Napolitano og Azcárate), hvorfor de mere får karakter af ideologifremlæggelser. Endelig afspejler det en workshops ofte lidt tilfældige resultater, at "det tjekkoslovakiske forår" i 1968 ikke er behandlet. Vel var spørgsmålet om internationalisme ikke det væsentligste i dette partikommunistiske opbrud, men manglen er under alle omstændigheder uforståelig, også fordi denne bog indeholder elementer til en argumentation for det "tjekkoslovakiske forårs" meget gennemgribende følger for den kommunistiske internationalisme (Azcárate, p. 101).

I de konkrete analyser viser det sig, at internationalismen forstås ret bredt. I de artikler, hvor begrebet forstås overvejende ideologisk, lægges der blandt andet vægt på dets relation til begreber som partiets rolle og demokratiopfattelsen. I de øvrige artikler – og det er hovedparten – forstås begrebet både ideologisk og realpolitisk, primært i betydningen "udenrigspolitik". På den måde giver artiklerne et vist indtryk såvel af den teoretisk-ideologiske udvikling i de vigtigste kommunistiske partier som af partiernes forsøg på at placere sig i den traditionelle udenrigspolitik og skabe forbundsfæller her. Denne politiske bestræbelse omfatter også de ikke-regerende kommunistpartier.

Dette sidste tema behandles især i bogens fjerde del, der formulerer det som overgangen "fra eurokommunisme til ny internationalisme". Her behandles de seneste 2-3 års udvikling i Vesteuropa med hensyn til forholdet mellem kommunister og socialister, deres forhold til fredsbevægelsen, betydningen af den polske

krise med mere. Hvor nogle af konklusionerne kan være vanskelige at vurdere, er der ikke tvivl om, at bogens afsluttende konklusion holder. Den går ud på, at den kommunistiske internationalisme fortsat og i stigende udstrækning vil være fragmenteret, hvilket vil få negative konsekvenser for den kommunistiske identitet. - Dog er det vel langt fra givet, at de ikke-regerende kommunistpartiers nationale betydning hermed vil blive reduceret.

Bogen er en god sammenfatning af og introduktion til den kommunistiske bevægelses udvikling i 1970erne og begyndelsen af 1980erne. Den indeholder ikke meget nyt, men de sidste kapitler kan lægge op til perspektivrige diskussioner om forholdet mellem kommunister og socialister og disses forhold til "bevægelserne" i Vesteuropa.

Niels Chr. Sidenius